

Oponentní recenze – ČVUT FA, letní semestr 2016/2017

Diplomní projekt: Mešita a komunitní bydlení

Autorka: Adam Zet

Vedoucí ateliéru: Tomáš Hradečný

Adam Zet se rozhodl ve své diplomní práci spojit dvě témata: urbanisticky vyřešit nedostavěný vršovický blok na ulici Moskevská a umístit do něj islámskou mešitu s komunitním bydlením. K výběru místa ho vedl charakter přilehlé čtvrti jako otevřené, dynamické části Prahy s bohatým komunitně laděným veřejným životem. A tedy předpokladem k přijetí jistě nepopulární a sporné veřejné stavby lokální societou.

Urbanistická úvaha o doplnění trojúhelníkové parcely dvěma rohy ke stávajícímu třetímu tvořenému klasicistním bytovým domem je zajímavým námětem nabízejícím alternativu komerčnímu developmentu, který by dané místo zřejmě vytěžil na maximální možnou míru hustou blokovou strukturou. Rozhodnutí diplomanta ponechat střed trojúhelníku jako volné veřejně přístupné a průchozí místo považuji za správné. V návrhu však tento prostor zůstává ve schématu, bez hlubšího zamyšlení nad jeho charakterem a formou. Zde bych čekal úvahu o propojení všech tří cípů trojúhelníku různými prostředky práce s parterem, které podpoří celistvost nově koncipovaného bloku. Bohužel nespátřuji příliš vysoké kvality v navržených vyrovnávacích schodištích a rampách a členitých zpevněných plochách. V úzkém schodišti směrem k jihu na křížení ulic Krymská a Kodaňská navíc vidím promarněnou příležitost lépe propojit dvůr s trojúhelníkovým náměstím.

Diplomant navrhuje dvě stavby, které tvoří cípy vršovického trojúhelníkového bloku. Na východní hraně směrem do rušné ulice Moskevská situuje mešitu s islámskou nadací, do komornějšího prostředí užších a klidnějších ulic na západě orientuje bytový dům, který určuje ke komunitnímu bydlení. Ve zprávě jsem se bohužel nedočel, jaký model komunitního bydlení je uvažován a zda-li bude nějak souviset s islámskou komunitou, která se přirozeně v okolí mešity bude akumulovat. Bytový dům je dispozičně dobře promyšlený, má výborný městský charakter díky komerčním funkcím v parteru, adekvátní měřítko a zajímavé bytové dispozice odpovídající dostupnému bydlení. Snad jen bytům umístěným ve středu dispozice bych vytknul vstup přes kuchyň bez před síně či šatny, což by vzhledem k otevřené venkovní pavlači mohlo působit potíže.

Koncepce druhé budovy, mešity, využívá nárožní polohy a orientace na jihovýchod směrem k Mekce. Zde bych si dovilil poznámku, že vzhledem k významu a velikosti navrhované mešity je směr modlitebny ke Quible potřeba vytyčit přesně, nikoliv pouze ideálně. Přibližnou polohu a orientaci k Mekce lze v tomto případě zřejmě pominout, je podřízena symbolice a hlavnímu motivu pravidelného trojúhelníka. Navrhovaná mešita je koncipována jako striktně symetrická v půdoryse a provozu s mírně asymetrickými křídly doprovodných budov islámské nadace a kavárny. Vzhledem k rozdělení provozu na mužskou a ženskou část je symetrie pochopitelná. Je potřeba si však uvědomit společenskou funkci mešity jako místa setkávání s přáteli a sousedy, kdy se před a po modlitbě všichni často dávají do řeči a někde se shromažďují, za pěkného počasí to může být v exteriéru. Obávám se, že vstupní prostory pro tyto kongregace nejsou dostatečně dimenzované, a postrádají denní světlo. Půdorysy je potřeba opatřit legendou, typologie a provozní vazby v islámské mešitě mají svá pravidla, a ne každý je pochopí z přiložené grafiky. Provozní návaznosti nicméně fungují velmi dobře. Je pouze škoda, že prostory abdestu jsou bez denního osvětlení, které by jim mohlo dodat jistou svátečnost. Takto jsou degradovány do polohy pouhého hygienického zařízení. Samotná modlitebna je velkorysá hala s jasnou orientací k mihrabu a s působivým svěšeným lustrem ve tvaru hvězdicového ornamentu, který připomíná velkolepé lustry svěšené ve velkých tureckých mešitách. Modlitební hala má velkorysou proporci. Interiér však opět zůstává ve schématu, materiálově i konstrukčně. Trojúhelníkové otvory ve stěnách jsou propisem trojúhelníkového obkladu na fasádě, a působí rozpačitým dojmem. Proč se trojúhelníkový rastr z vnější fasády a střechy nepropisuje do interiéru? Vzhledem k jejich proporci o nich pochybuji jako o nosících světla.

V jakém materiálu jsou bílé stěny a co znamená na nich naznačená grafika? Jak je navržena nosná konstrukce stropu, do které je vyříznut relativně rozsáhlý světlík?

Budova je v exteriéru pojata jako abstraktní socha, tělo modlitebny je opatřeno trojúhelníkovým keramickým obkladem zelené barvy odkazujícím ke svaté barvě islámu. Hmota ženské galerie je pak opatřena černým materiálem (omítka?). Trojúhelníkový ornament je inspirován tvarem parcely a projevuje se v hlavním motivu mešity – minaretu. Úloha minaretu byla u mešit vždy spojena s orientací ve městě a s potřebou šířit hlas imáma do určité spádové vzdálenosti v okolí. V případě pražské mešity vidím toto gesto jako nepotřebné a přehnaně symbolické. Zajímala by mne diplomantova úvaha nad proporcemi věže v kontextu dané lokality. V tomto ohledu by mne zajímalo autorovo smýšlení o výjimečnosti stavby, resp. jisté exkluzivitě k okolnímu architektonickému kontextu. Autor se ubírá cestou importu architektonických symbolů z náboženství islámu do zcela konkrétního pražského prostředí, byť v autorsky transformované podobě, a obírá se o možnost interpretace mešity a její architektury v lokálním kontextu. Tento princip je hojně využíván např. v Británii a Francii, kde jsou dlouho usazeny početné komunity muslimů z různých zemí. V prostředí mnohem méně kosmopolitním s marginální islámskou komunitou bych očekával invenci směřující k mešitě koncipované do komorního pražského prostředí. Jedním z prostředků, jak toho docílit, by mohla být důkladnější práce s rozhraním stavby vůči veřejnému prostoru, například aktivací parteru Moskevské ulice pro potřeby navržené kavárny nebo islámské nadace. Větší otevřenost a civilnější měřítko by mešitu jistě přiblížily Praze. Navržená stavba nepůsobí „městsky“, ale výlučně a uzavřeně. Přidaná křídla nadace a kavárny se snaží jí dodat veřejnou tvář, vyznívají však jako dodatečné přístavby než integrální součást celého konceptu.

Přes všechny výtky oceňuji diplomantovu snahu o zpracování těžkého a typologicky nového tématu islámské mešity v lokálních podmínkách a zároveň chválím dobrou urbanistickou úvahu nad vršovickým trojúhelníkem s analogií k torzovitému bytovému domu v severním cípu parcely. I přes relativně velké zásahy se podařilo udržet střed parcely jako veřejný prostor, který má šanci pokračovat ve své roli komunitní platformy pro výstavy, setkávání a společenské akce.

Bohužel vlivem absence popisů a legend v půdorysech bylo těžké porozumět některým provozním vazbám a funkcím. Chybí mi základní údaje o velikostech bytů, kapacitě mešity, počtu parkovacích míst. Vzhledem k fyzickému spojení obou navrhovaných staveb podnoží parkovišť bych doporučil pro lepší čitelnost a srozumitelnost zobrazovat půdorysy společně, jako jednu stavbu.

Děkuji Adamu Zetovi za přesvědčivé osobní představení projektu. Jeho diplomní práci doporučuji k absolutoriu a osobně ji hodnotím známkou C.

V Praze 7.6.2017

Pavel Nasadil

